КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра давньої та нової історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____Тарас ПШЕНИЧНИЙ
«__» _____2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Україна у війнах імперій (XIX–XX ст.)

для студентів

галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
спеціальність	**032 Історія та археологія**
освітній рівень	**другий (магістерський)**
освітня програма	**Американістика та європейські студії**
вид дисципліни	**вибіркова**

Форма навчання	**Денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**3**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**Українська**
Форма заключного контролю	**Залік**

Викладач: Сокирко Олексій Григорович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри давньої та нової історії України

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Сокирко Олексій Григорович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри давньої та нової історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри давньої та нової
історії України
_____Віктор КОЛЕСНИК

Протокол № 11 від «17» червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету
Протокол від «26» серпня 2021 року № 7
Голова науково-методичної комісії _____ Наталя ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів системне уявлення про місце України у воєнних конфліктах східноєвропейських імперій (Австрії, Росії й Туреччини), їх причини, перебіг, форми участі в них населення різних регіонів України (в тому числі поляків, угорців, кримських татар, німців, росіян та євреїв та інших народів), вплив їх на соціум, економіку й культуру, процеси розвитку національних рухів і виникнення національних держав.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні особливості та характерні риси формування воєнної політики Російської, Османської та Австро-Угорської імперій щодо українських земель та використання їх мілітарного потенціалу, головні підходи парадигми національного історієписання та дискусійні питання націтворення в історії України та Центрально-Східної Європи.
2. *Вміти* аналізувати законодавчі, актові та наративні, фото й зображальні джерела, коментувати їх зміст.
3. *Володіти елементарними навичками* структурно-функціонального аналізу міжнародних відносин нового часу, розвитку національних рухів, методологічних підходів історієписання, історичного аналізу та синтезу.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна передбачає прищеплення студентам базових знань з історії становлення та розбудови українських формувань в складі армій Російської, Османської та Австро-Угорської імперій у XIX – на початку XX ст., інших національних формувань, що комплектувалися імперіями з українських теренів; вплив імперської військової політики на соціально-політичне життя, культуру та ідеологію суспільств регіону, формування національної свідомості та національних рухів.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають у виробленні у студентів навички самостійної роботи з історичними джерелами та способів аналізу політики військового будівництва в імперіях XIX ст. На прикладі вивчення історії розбудови тимчасових козацьких військ, національних формувань, прищепити уявлення про багатоманітність і різнофакторність цього процесу, на який впливали політичний, соціально-економічний та міжнародний чинники. Сформувати аналітичні навчики студентів у джерел з широкого кола питань впливу війн і військової політики на життя суспільства.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	**Результат навчання**			
1.1.	Знати подієву історію та історіографічні дискусії стосовно історії імперій та національх рухів Центрахльно-Східної Європи, становища українських земель в складі імперій Нового часу.	Лекція	Дискусія, усне опитування	10%
1.2.	Знати основні воєнні конфлікти за участі України у XIX — на початку XX ст.	Лекція	Усне опитування	10%
2.1.	Вміти охарактеризувати головні типи національних формувань в складі Австрійської, Російської та Османської імперій.	Лекція, семінар	Усне опитування, підсумкова контрольна робота (залік)	15%
2.2.	Вміти охарактеризувати головні форми мобілізації військових ресурсів імперіями в Україні.	Лекція, семінар	Усне опитування, підсумкова контрольна робота (залік)	10%
3.1.	Підтримувати наукову дискусію щодо типологічних особливостей впливу воєнної політики імперій Нового часу на національні рухи українців та інших народів, що населяли Україну.	Лекція, семінар	Дискусія, усне опитування, презентація результатів індивідуального дослідження	20%
4.1.	Прийняти рішення щодо вибору теми власного дослідження з історії участі України у війнах імперій XIX-XX ст.	Самостійна робота	Реферат	35%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання ***(необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)***

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1-2.2 – 16 балів/10 балів.

2. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.3-2.4– 14 балів/8 балів.

3. Оцінювання презентації індивідуального дослідження — 50 балів/30 балів

* Максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік

- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 20 балів;

Оцінюються такі результати навчання студента як вміння визначати місце України у воєнних конфліктах східноєвропейських імперій (Австрії, Росії й Туреччини), їх причини, перебіг, форми участі в них населення різних регіонів України, їх вплив на соціум, економіку й культуру, процеси розвитку національних рухів і виникнення національних держав.

- форма проведення заліку – усна;

- мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – 12 балів.

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж 40 балів (критично-розрахунковий мінімум).

Рекомендований мінімум допуску до заліку 48 балів.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали за семінарські заняття, а також бали, які отримані за підсумкову презентацію індивідуального семестрового заняття).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари і самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 – 12.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється під час семестрового оцінювання (семінари, презентація індивідуального семестрового завдання) та підсумкового оцінювання (підсумкова співбесіда (залік)).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів).

Змістовий модуль 1 *Головні риси військової політики Австрії, Росії й Туреччини щодо українських земель у XIX-XX ст.*			**Змістовий модуль 2** *Імперські війни та Україна XIX-XX ст.: геополітика й національні рухи*			**Підсумковий контрольна робота / залік**
40 залікових балів (максимум)			**40 залікових балів** (максимум)			**20 балів (максимум)**
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання, реферат)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуального завдання, реферат)	Семінари	Модульний контроль	
-	**16 (максимум)**	-	-	**14 (максимум)**	**50 (максимум)**	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є робота над індивідуальним семестровим завданням з курсу, тему якого студент обирає самостійно, узгоджуючи її з викладачем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованої теми/проблеми здійснюється у формі захисту підсумкової презентації на останньому семінарі курсу.

Індивідуальне завдання (презентацію) студент подає викладачеві на останньому семінарі курсу (остання декада листопада).

Тема індивідуального завдання визначається студентом самостійно, але узгоджується із викладачем, котрий також надає студенту необхідні методичні консультації в ході її підготовки, підбору джерел, літератури та оформлення презентації. Такі консультації здійснюються постійно протягом семестру.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК

Обов'язковою вимогою для допуску до заліку є набрання студентами не менше 40 балів під час семестрового оцінювання. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – **40** балів,* для одержання заліку необхідно у визначені викладачем терміни пройти співбесіду з пропущених лекцій для того, щоб набрати критичний мінімум і бути допущеним до складання заліку.

Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – 48 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	**ПКР** (підсумкова контрольна робота) / **залік**	**Підсумкова оцінка**
Мінімум	*48*	*12*	*60*
Максимум	**60**	**40**	**100**

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми*	Кількість годин		
		лекції	Семінари	Самостійна робота
ЗМ 1. Тимчасові козацькі формування в складі армій Османської, Австро-Угорської та Російської імперій				
1.	Вступ. Проблематика курсу **Тема 1**. Предмет, наукова проблематика і завдання курсу.	2	-	4
2.	**Тема 2.** Інтеграція українських земель до складу імперій наприкінці XVIII ст.	2	-	7
3.	**Тема 3.** Ліквідація Гетьманщини, Запорозької Січі та слобідських козацьких полків.	2	-	7
4.	**Тема 4.** Формування тимчасових козацьких військ на Півдні України, на Балканах та в Придунав'ї.	2	2	7
5.	**Тема 5.** Участь тимчасових козацьких формувань у війнах XIX ст.	2	2	7
ЗМ 2. Українці в регулярних формуваннях і військових конфліктах Османської, Австро-Угорської та Російської імперій				
6.	**Тема 6.** Українські національні формування в арміях імперій.	4	-	7
7.	**Тема 7.** Поширення рекрутської та конскрипційної повинності на українське населення	2	2	7
8.	**Тема 8**. Участь національних формувань в імперських війнах.	4	2	7
9.	*Підсумковий захист індивідуальних семестрових завдань*	-	2	7
	ВСЬОГО	**20**	**10**	**60**

Загальний обсяг *90 год.*, в тому числі:
Лекцій **– 20** *год.*
Семінари – 10 год.
Самостійна робота **– 60** *год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Історія українського війська / За ред. В. Павлова. – Харків: КСД, 2016.
2. Історія українського козацтва. Нариси: у 2 т. / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, НДІ козацтва; [редкол.: В. А. Смолій (відп. ред.) та ін.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – Т. 2.

Додаткові:

1. Барадачев А. Г., Цыбулькин В. В., Рожен Л. Н. Кадетские корпуса XIX – нач. XX вв.: украинское измерение (система обучения и воспитания). – К.: Преса України, 2012.
2. Бачинська О. Бузьке козацьке військо 1785–1817 рр. // Козацтво на Півдні України. Кінець XVIII – XIX століття / Автори-упор.: О. А. Бачинська, Л. М. Маленко, О. А. Прігарін, Р. І. Шиян. – Одеса: Друк, 2000. – С. 47-51.

3. Бачинська О. Дунайське козацьке військо. 1828–1868 рр. (До 170-річчя заснування). – Одеса: Астропринт, 1998.
4. Бачинська О. Задунайські запорожці: козацьке буття в «післякозацьку добу» // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. – Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення. – Київ, 2012.
5. Бачинська О. Козацтво в «післякозацьку добу» української історії (кінець XVIII – XIX ст.). – Одеса: Астропринт, 2009.
6. Бачинська О. «Малоросійські козаки» XIX ст.: соціально-демографічна характеристика та територіальне розселення // Історико-географічні дослідження в Україні: Зб. наук. праць. – Київ, 2012. – Вип. 12.
7. Гуржій О., Реєнт О., Палій А. Війна 1812 року: український контекст / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2012.
8. Лицарі Дикого Поля. Плугом і мушкетом: Український шлях до Чорного моря / Авт. кол.: О. Бачинська, Т. Вінцковський, В. Грибовський, Н. Діанова, А. Домановський, М. Майоров, В. Маслійчук, Б. Черкас, О. Шишко; Упоряд. К. Галушко. – Харків: КСД, 2016.
9. Оліянчук А. М. Соціальний статус козацтва Лівобережжя України в першій половині XIX ст. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2014. – Вип. 41. – С. 67-71.
10. Тинченко Я. Від козаків до гусарів. – Київ:Темпора, 2018.
11. Чолій С. Мобілізація на периферії: військовий обов'язок як фактор мобілізації в імперії Габсбургів 1868–1914 рр. – Київ, 2016.